

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges ensstemmigt med 114 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af forskellige arvelove.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 32) findes i tidenden sp. 5860).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 108 stemmer mod 19.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om fuld anvendelse af midlerne i Statens Uddannelsesstøtte [af Freddy Madsen m. fl.].

(Første behandling af forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXIV) findes i tiden den sp. 4347, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 329).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sættes først til forhandling.

Helle Degn (S):

For socialdemokratiet er det væsentligt endnu en gang at få lejlighed til at pointere, at hvis undervisningsministerens vilje havde været til stede, havde mulighederne også været der for at udbetale de af forslagsstillerne nævnte 90 mill. kr. som en engangsydelse til de studerende. Det behøver ikke at påvirke næste års støttetildelingsniveau, som det blev påstået under førstebehandlingen her i salen. Men vi har noteret os modviljen fra undervisningsministerens side.

På baggrund af de ekstraordinære prisstigninger, som har fundet sted inden for det sidste halve års tid, finder vi, at de studerende kan være berettiget til at få en engangskompensation, dog ikke på baggrund af reguleringspristallets størrelse. Hvis pristallet vurderes, uden at nøjere undersøgelser er foretaget, ser det praktisk talt ens ud for f. eks. studerende og pensionister, men det viser sig dog ved nøjere eftertanke, at reguleringspristallet dækker noget højst forskelligt. Leveomkostningerne for en studerende og for en pensionist er jo forskellige, men begge grupper har dog det tilfælles, at de må siges at være nogle sårbare grupper, som her i en tid med voldsomme prisstigninger ...

Formanden:

Der er særlig uro til venstre i salen for øjeblikket.

Helle Degn (S):

For pensionisternes vedkommende drejer det sig om at holde en tilværelse ved lige, og det kan nævnes, at de ud over en normal regulering 2 gange årligt har fået særlige

[Helle Døgn.]

kompensationer, her tænkes på kompensations for prisstigninger på brændsel, fødevarer og anden kompensation ifølge den sociale lovgivning. For den almindelige lønmodtager gælder, at han jævnlige får justeret sin kompensation for prisstigningerne, uden at det dog kan siges at ske i tilstrækkelig omfang.

De studerende må siges i denne tid at være særlig ramt af prisstigninger på de væsentligste poster i deres budget, prisstigninger på fødevarer, på brændsel og på boligudgifterne, som også for lønmodtagerfamilierne har været virkelig mærkbare. Derfor er der fra vores side tale om at foreslå en 10 pct.s kompensation, svarende til 1 måneds rate for en helårsstuderende. En sådan løsning har Rådet for Uddannelsesstøtten også anbefalet ministeren i et brev af 15. januar 1974.

Vi finder det endvidere rimeligt, at der befinder sig et reservebeløb på kontoen for ubrugte midler, da støttetildelingen for næste år, som for i år, kan rumme en uforudset udvikling, enten i antallet af studerende, som kan blive større end forventet, eller i at størrelsen af låne- eller stipendieforbruget overstiger de beregninger, der ligger til grund for rammebevillingen på finansloven.

Til slut vil jeg gerne opfordre undervisningsministeren til at overveje, om det ikke for alle parter var en fordel at få etableret et studenterpristal, hvorefter støttereguleringen kunne udregnes. Heri bør indgå de udgifter, som er de unges, og ikke udgifter, som ingen relevans har for de studerende, f. eks. til alle de varige forbrugsgoder.

Danske Studerendes Fællesråd og socialforskningsinstituttet lavede i 1967 en undersøgelse af leveomkostningerne i forbindelse med en videregående uddannelse, der viser noget om, hvilke poster der figurerer på de studerendes budgetter. Jeg vil heller ikke undlade at omtale, at vi kan deltage i den anbefaling, som SF i betænkningen giver ministeren, af, at uddannelsesudvalget bliver gjort bekendt med resultatet af arbejdet i forbindelse med undersøgelserne af, om man kunne erstatte forældreindkomstkriteriet med andre kriterier for udmåling af trangsbestemt støtte.

På socialdemokratiets vegne skal jeg såle-

des anbefale, at man stemmer for ændringsforslagene nr. 2 og 4 til forslaget til folketingsbeslutning.

Poulsgaard (FP):

Da mit partis ordfører er forhindret her i dag, er jeg blevet bedt om at sige et par ord.

Jeg vil da gerne sige, at vi alle sammen meget gerne vil lege julenisse, men vi har ikke råd til at blive ved med den juleleg, regningen skal engang betales. Vi ved, at vi har overproduktion af akademikere i dette land, og vi ved i hvert fald, hvordan det ser ud i Sverige. Vi har haft så travlt med at kopiere Sverige, nu er det snart på tide, vi slår bremserne i.

Vi ved, at halvdelen af dem, der påbegynder et studium, hopper fra og fuldfører det ikke. Der er for nylig lavet en undersøgelse i Struer, tror jeg det var, af 50 elever, hvoraf de 49 brugte pengene til knallerter og stereoanlæg. Man må endvidere betænke, hvordan uddannelsesstøtten i det hele taget bliver uddelt, hvor børnene af en arbejdsmand, der ikke kan snyde 5 øre i skat, mange gange ikke kan få støtte, mens den, der har de store fradrag, kan få. Det er fuldstændig fejlkriterier, vi uddeler uddannelsesstøtten efter, men jeg skal indskrænke mig her til at henstille til tinget, at man stemmer imod dette forslag.

Peter Holst (V):

Netop fordi, som det just er nævnt, de indekstal, der bestemmer studiestøtten, har holdt trit med de tal, der bestemmer pensionen og lønninger, er venstre ikke i stand til at medgive ændringsforslagene sin støtte, hverken de af de radikale foreslåede ændringsforslag eller de af socialdemokraterne foreslåede.

Jeg vil også godt føje til, at det da er korrekt, at forskellige befolkningsgrupper er uens berørt af prisstigninger, men hertil må vel siges, at for de fleste studerende gælder, at de i noget højere grad end f. eks. børnerige familier er i stand til at indrette sig økonomisk mest hensigtsmæssigt for på den måde at blive ramt mindst muligt af øgede prisstigninger.

Alt i alt er vor konklusion, at vi ikke kan støtte forslaget og heller ikke de ændringsforslag, der nu er til debat.

Edele Kruchow (RV):

Også det radikale venstre har foretaget beregninger for at vurdere, om de uddannelsessøgende har fået mindre i regulering end andre grupper. Dette finder vi ikke er tilfældet. Allerhøjest vil der kunne blive tale om en skævhed på nogle få millioner kroner, men hvis disse penge skulle udbetales lige til alle studerende, ville det afstedkomme et administrativt arbejde, der er helt urimeligt i forhold til beløbenes størrelse, og som på grund af den edb-programmering, der anvendes, ville tage flere måneder. Desuden mener det radikale venstre, at studerende ikke bør have gunstigere regulering end andre grupper.

Forslaget fra socialdemokraterne om et nyt studenterpristal forekommer mig temmelig kunstigt.

Det radikale venstre går derfor ind for, at der overføres et beløb på indtil 5 mill. kr. fra Statens Uddannelsessstøtte til Dansk Studiefond, som så kan stille hjælp til rådighed i ganske særlige tilfælde.

Vi kan altså hverken stemme for kommunisternes forslag eller for socialdemokraternes ændringsforslag.

Dansk Studiefond er oprettet i 1913 og har til formål at yde studielån til ubemidlede eller mindrebemidlede studerende. Studiefonden virker i nøje samarbejde med Statens Uddannelsessstøtte og kan således supplere den generelle støtteordning, hvor der er særlige individuelle behov, som Statens Uddannelsessstøtte gennem sin administration ikke kan tage sig af.

Dansk Studiefond har tidligere år søgt om sådanne penge og Rådet for Uddannelsessstøtten har anbefalet det over for ministeriet. Svaret har tidligere været negativt, men som forholdene er i dag, vil det sikkert være både nyttigt og rimeligt at overføre indtil 5 mill. kr. fra de ubrugte midler til denne fond.

Det radikale venstre anbefaler således, at man stemmer for ændringsforslagene nr. 1 og 3.

Kristine Heltberg (SF):

De uddannelsessøgende er i en situation, som må betegnes som nærmest katastrofal. Det er ganske rigtigt, at i forhold til det normale pristal viser beregningerne, at de egentlig ikke har været holdt udenfor på

den måde, som man rent umiddelbart ville tro ud fra de mange protester, vi har hørt. Men det, der er sagen, er, at den pristalsregulering, der finder sted, slet ikke tager hensyn til de særlige behov, som netop de uddannelsessøgende har.

Fru Helle Degn nævnte her tanken om at lave et mere rimeligt pristal, en beregningsform, der gav mulighed for dækning netop for de specielle udgifter, som rammer bestemte befolkningsgrupper særlig hårdt. Her drejer det sig om en befolkningsgruppe, for hvem de helt fantastiske stigninger, hvad angår bolig, levnedsmidler og brændsel, vi har oplevet, rammer med langt større vægt end de rammer den normale gennemsnitlige pristalsfamilie. Og derfor var det rimeligst, at vi havde en pristalsberegning, der gjorde det muligt helt nøjagtigt at beregne, hvordan dens efterslæb var.

Det har vi ikke, så det er faktisk ikke de uddannelsessøgendes skyld, at de befinder sig i en situation, hvor de ikke kan få dækket deres udgifter efter en form for millimeterretfærdighed, som man elsker så meget i dette land. Derimod har vi oparbejdet, opsparat, et beløb, som netop kan egne sig til dækning i en særlig krisesituation som den foreliggende. Derfor mener vi, at da vi ikke har noget bedre at gå ud fra end det almindelige indtryk af, at en katastrofe er ved at ramme de uddannelsessøgende, må man benytte sig af de midler, som man nu engang har til disposition, og vi kan derfor ikke gå ind for andet end den fulde dækning ved hjælp af det opsparede beløb under Statens Uddannelsessstøtte.

Vi kan derfor ikke medvirke til nogen af de stillede ændringsforslag.

Hans Toft (KF):

Fru Kristine Heltberg var i sit indlæg inde på, at der for de studerendes vedkommende herskede en katastrofesituation. Hvis man skal tale om nogen, der er i en katastrofesituation, så tror jeg faktisk, det er landets skatteydere. Hvis der er nogen, der venter på, man giver dem kompensation, så tror jeg, det er skatteyderne, der venter det i form af et lavere skattetryk. Såvel det socialdemokratiske ændringsforslag som de radikale ændringsforslag vil medføre yderligere udgifter for den offentlige sektor, yderligere udgifter for landets skatteydere, og

[Hans Toft.]

det føler jeg i hvert fald ikke der er behov for i øjeblikket.

Man har været inde på, at de studerende har særligt behov for at få dækning for prisstigningerne. Hvis man nu vil give de studerende særlig dækning for prisstigninger og forbedre det privilegium, denne gruppe i forvejen har, hvorfor skal alle andre grupper i samfundet så ikke også have en særlig regulering? Hvorfor skal pensionisterne så ikke have det? Hvorfor skal alle lønmodtagere, der jo også har haft de store prisstigninger, først og fremmest som følge af energikrisen, så ikke have det?

Jeg ved ikke, om det forholder sig således, at reguleringspristallet er nøjagtig det samme for de studerende, men hvis det er det, så indgår der jo for de studerendes vedkommende elementer i pristalsreguleringen, som betyder, at de får reguleret deres stipendiestøtte for varegrupper, de aldrig nogen sinde ville anskaffe sig. På denne baggrund må det dog betyde, i modsætning til hvad fru Helle Degn sagde, at de på denne konto får en særlig dækning, som andre grupper i samfundet ikke har fået.

Jeg kan heller ikke tilslutte mig tanken om, at de studerende skulle have en særlig pristalsregulering, og jeg kan altså heller ikke give det konservative folkepartis tilslutning, hverken til ændringsforslagene fra det radikale venstre eller til ændringsforslagene fra socialdemokratiet. Vi vil stemme imod begge dele.

Ingolf Knudsen (CD):

Fru Helle Degn sagde for et øjeblik siden, at hvis viljen havde været til stede fra undervisningsministerens side, kunne udbetaling have fundet sted. Må jeg udvide den udtalelse til også at omfatte venstre, det konservative folkeparti, fremskridtspartiet, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne.

Vi stemmer imod begge ændringsforslagene.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Under første behandling af denne sag gjorde vi vores synspunkt meget klart angående forslaget til folketingsbeslutning: vi stemmer imod det.

Ændringsforslagene stemmer vi også

imod, og baggrunden for, at vi gør det, er ganske klar, det nævnte jeg også under første behandling. Vi mener, at de kriterier, der nu udbetales efter, er meget forkerte, sådan at det ofte er de forkerte, der får hjælp, og dem, der trænger, der ikke får. Vi synes, vi i uddannelsesudvalget må se på selve uddannelsesstøtten og få det klarlagt, sådan at vi også får andre grupper, der uddanner sig, f. eks. lærlinge, med ind under den. Vi mener også, at det, at den unge investerer i sin egen uddannelse, er en investering for fremtiden.

Vi går altså imod ændringsforslagene.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg skal hovedsagelig beskæftige mig med de stillede ændringsforslag. Det krav, som her er lagt frem, er efter min opfattelse overordentlig veldokumenteret. Det er sagt, at der også er andre grupper i samfundet, som kunne have behov for hjælp, og det er vi ganske enige i. Vi har fremsat forslag om at forbedre forholdene både for folkepensionisterne og for andre befolkningsgrupper, som vi mener ikke er tilgodeset for de prisstigninger, som har været. Men det er klart, at situationen for de uddannelsessøgende er særlig alvorlig, fordi der har været en prisstigning på 22 pct. i den periode, det drejer sig om, nemlig fra oktober 1972 til maj i år, og de uddannelsessøgende har kun fået deres stipendier reguleret med 7 pct. Det er derfor overordentlig rimeligt at kræve, at de skal have en dækning på omkring 15 pct., godt og vel svarende til de 90 mill. kr., der er til rådighed i Statens Uddannelsesstøtte.

Så er det åbenbart ikke gået op for hr. Hans Toft, hvad det egentlig drejer sig om, når man diskuterer, hvad disse ting omkring reguleringspristallet indeholder. Det, der er påpeget, er, at en række langvarige forbrugsgoder, som ikke stiger i samme takt som livsfornødenheder, levnedsmidler, boliger og andre ting, indgår i beregningen af pristallet, og det gør i virkeligheden, at for de grupper, som hovedsagelig bruger deres penge netop til disse livsnødvendigheder, bliver forholdene yderligere forringet.

Med hensyn til de ændringsforslag, som foreligger, er vi, ud fra de betragtninger, som vi har gjort gældende både ved første behandling og her i dag og også i de diskussioner, som har været ført på forskellig

[Freddy Madsen.]

måde, altså tilhængere af, at man yder fuld retfærdighed til de uddannelsessøgende. Og det betyder, at vi principielt er modstandere af, at man på forskellig led her har forsøgt at forringe forholdene.

Jeg vil godt sige om de socialdemokratiske ændringsforslag, at med den argumentation, som i øvrigt er fremført af fru Helle Degn, forekommer det os, at det er et halvt, eller vi skulle måske være venlige og sige et trekvart standpunkt, man tager i forhold til det, man faktisk fremfører. Men i betragtning af, at det jo for de uddannelsessøgende drejer sig om at opnå resultater, og da vi må erkende, at socialdemokratiet råder over en del mandater i dette folketing, så vil vi ikke stille os på det standpunkt, at vi skulle være med til at forhindre, at de uddannelsessøgende fik i hvert fald de 70 mill. kr., som socialdemokratiet foreslår. Derfor vil vi, samtidig med at vi naturligvis fastholder vores eget forslag, som kommer til endelig behandling senere, stemme for det socialdemokratiske ændringsforslag nr. 4, gående ud på de 10 pct.s compensation. Men vi vil fastholde vort forslag og stadig væk gå imod, at man lader ordet „fuld“ udgå.

Så vil jeg gerne sige om de radikales ændringsforslag, at det har jo efter min opfattelse været en mærkværdig æggedans, de radikale har opført omkring hele denne problemstilling. Det har været overordentlig vanskeligt og specielt på forholdsvis kort tid at få de radikale til i det hele taget at tage stilling; det gælder både, når det har drejet sig om diskussionen med de uddannelsessøgende, og når det har drejet sig om de diskussioner, som er foregået på anden led her i huset. Man har åbenbart været i svære vanskeligheder ved på den ene side gerne at ville demonstrere, at man var venlig over for de uddannelsessøgende og så på den anden side faktisk ikke at ville gøre noget, og så er man altså endt på dette mærkværdige standpunkt, at man vil yde retfærdighed, siger man, over for de uddannelsessøgende ved at udbetale disse 5 mill. kr. til Dansk Studiefond.

Jeg ved ikke, hvad det er, der har bevæget de radikale i denne sag, men det, det i hvert fald kommer til at virke som, det er, at nu skal de uddannelsessøgende have henkastet en almisse. Jeg ved ikke, om det er

de radikales opfattelse, om det er et princip, at vi sådan set skulle vende tilbage til den tid, hvor de uddannelsessøgende, hvor studenterne måtte ud med den hvide hue og tigge sig frem ad vejen enten med raslebosser eller ved at sælge juletræer, eller hvad man ellers kunne finde på i den forbindelse. Men det er i hvert fald virkningen, hvis man gennemførte det her, og vi agter under ingen omstændigheder at medvirke til, at de uddannelsessøgende skal gå tiggergang til dette samfund for at få deres rimelige krav opfyldt; og derfor må vi afvise de radikale ændringsforslag.

Flygaard (DR):

Man kan rolig sige, at forslaget har været gjort til genstand for en indgående behandling, inden det her kommer til anden behandling. Et usædvanlig stort antal deputationer har haft foretræde, ikke specielt for folketingets uddannelsesudvalg, med det formål at redegøre for deres ønsker om udbetaling af de 90 mill. kr. Der er blevet udbetalt efter de gældende bestemmelser, så der foreligger altså ikke nogen pligt til at udbetale det opsamlede beløb, og fra retsforbundetsside vil vi også nære betænkelighed ved at åbne for en ekstraregulering på et enkelt område, fordi det meget nemt kan trække krav om yderligere reguleringer med sig fra andre områder.

Med den samme begrundelse, som vi afviser det kommunistiske forslag med, afviser vi det socialdemokratiske ændringsforslag, der jo i princippet går ud på det samme som det kommunistiske forslag, om end beløbsrammen er lidt mindre.

Til det radikale ændringsforslag skal jeg gøre den bemærkning, at jeg for så vidt deler synspunktet om et trangskriterium, men da vi ønsker at omlægge støtten fra stipendier til lån, har vi ikke ment at kunne støtte ændringsforslaget.

I øvrigt vil jeg gerne yderligere gøre den bemærkning, at det principielt må være vanskeligt at tildele efter trang, hvis man ikke på forhånd føler sig sikker på med et opstillet kriterium at kunne imødekomme alle, der opfylder de opstillede betingelser.

Vi kan således ikke stemme for det kommunistiske forslag, ligesom vi heller ikke kan stemme for nogen af de stillede ændringsforslag.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Hr. Peter Holst har på venstres vegne argumenteret for, hvordan venstre vil stemme om et øjeblik, og derfor skal jeg kun knytte et par kommentarer dertil.

Det blev fra nogle af ordførernes side sagt, at vi skal sørge for, at de uddannelsessøgende får fuld retfærdighed med hensyn til udbetaling af støtten, og dertil vil jeg gerne sige, at det ligger ganske simpelt sådan, at når vi sammenligner det reguleringspristal, man udbetaler støtten efter, og som gælder for de uddannelsessøgende, med det reguleringspristal, der gælder for folkepensionisterne, ja, så viser det sig hele vejen igennem, at de uddannelsessøgende ligger en lille bitte smule over det reguleringspristal, som folkepensionisterne får deres udbetaling reguleret efter. Derfor føler jeg altså stadig væk ikke, at man kan sige, at det ikke er retfærdighed i dette system.

Fru Helle Degn talte om, at man måske skulle indføre et studenterpristal. Jeg mener ikke, vi skal gå i den retning. Jeg mener, at det, vi skal arbejde frem imod, som også flere andre ordførere har været inde på, det er en omlægning af støtten i det hele taget.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af forslagens tekst

forkastedes med 113 stemmer mod 12.

Ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af forslagens tekst

forkastedes med 86 stemmer mod 53.

Ændringsforslag nr. 1 og 2 angående titlen betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 3 og 4.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Freddy Madsen) (DKP):

Vi er nu nået til vejs ende med debatten om denne sag, og jeg synes, at der er grund til, selv om vi kender udfaldet af den ende-

lige afstemning, alligevel at gøre nogle principielle bemærkninger om det, der her er foregået. Det er muligt, det er unyttigt — det tror jeg gerne — i denne sal, men jeg synes alligevel, at det er rigtigt at fastholde dette ting på nogle principper i denne sag. Man har nu i dag talt smukt om, at de uddannelsessøgende ikke var værre stillet end folkepensionisterne. Men hvordan er forholdet? Folkepensionisterne vil man heller ikke hjælpe. Man ved, at forkastelsen bl. a. af dette forslag vil føre til ny social slagside, at det først og fremmest vil være de unge fra arbejderhjemmene, det kommer til at gå ud over. Man har sagt, at det gjaldt om at spare. Samtidig taler man om, at det gælder om at øge effektiviteten i de højere uddannelser. Men netop igennem forkastelsen af dette forslag og hele indstillingen til ungdommens uddannelsesstøtte er man jo med til at øge frafaldet, med til at hindre den effektivitet, som man siger at man vil fremme.

Det mest forargelige i hele denne sag er, at man her nægter at give 90 mill. kr. til de uddannelsessøgende, på samme tid som man har bevilget 2 mia. kr. til arbejdsgiverne. De 90 mill. kr. svarer stort set nøjagtigt til de 65 mill. kr., man har givet til ØK, og de 35 mill. kr., man har givet til A. P. Møller. Disse selskaber har vendt sig imod, at de skulle have de tilskud. De har fået dem alligevel. De har ikke været nødt til, Dansk Arbejdsgiverforenings ledelse har ikke været nødt til som de uddannelsessøgendes ledelse at tage ophold herude på pladsen for at demonstrere for deres krav. De er faktisk blevet det påtvunget. Det fremgik af den diskussion, vi havde forleden, at det klart er sagt, at det kan betale sig — også for dem, der anlægger almindelige økonomiske betragtninger i en sådan sag — at investere i uddannelsen i dette land, men det vil man altså ikke.

Jeg synes, denne sags behandling har været — og det er årsagen til, at jeg tager ordet på nuværende tidspunkt — en ny elementær anskuelsesundervisning i den foragt, man nærer, når det drejer sig om at tilgodese almindelige mennesker, mens man helt anderledes er på tærerne, når det drejer sig om arbejdsgiverne. Det løfterige i udviklingen af hele denne sag er, at der er udviklet en bred alliance mellem folk fra arbejder-

[Freddy Madsen.]

bevægelsen og de uddannelsessøgende. De aktioner, som vi har været vidne til, vidner om den voksende aktivitet, der er ude omkring i befolkningen. Jeg føler mig overbevist om, at man ude omkring på arbejdspladserne og på læreanstalterne også i denne sag vil vide at drage de nødvendige konsekvenser og forstå, at skal man have virkelige indrømmelser på disse vigtige områder, ja, så har man fortrinsvis kun sig selv at regne med i denne sag.

Kristine Heltberg (SF):

Vi står her over for et forslag, som vi godt kan se bliver nedstemt. Når vi går ind for det, er det, fordi vi mener, at den situation, som de uddannelsessøgende er i, er af en sådan art, at en pludselig og omgående hjælp er nødvendig. Men det er ikke, fordi vi principielt er tilfredse med den måde, man giver Statens Uddannelsesstøtte på. Der er ingen tvivl om, at den facon, den støtte har fået, har været utilfredsstillende, både for landets borgere som skatteydere betragtet, for de uddannelsessøgende selv og for de forskellige grupper af befolkningen, som på den måde egentlig talt bliver sat op imod hinanden. Man kunne næsten synes, at der var en tanke bag ved at sætte forskellige former af den arbejdende befolkning op imod hinanden ved disse utilfredsstillende og forældede støtteformer.

Vi er — om end ikke med nogen særlig begejstring — gået ind for det socialdemokratiske ændringsforslag, som dog måske ville have betydet en lille smule forbedring. Det er heller ikke med stor begejstring, vi stemmer for forslaget om, at de 90 millioner skal udbetales, kun som en nødforanstaltning. Det, vi ønsker, er en helt grundlæggende omlægning af støtten til de uddannelsessøgende, således at den bliver givet på en måde, der er i overensstemmelse med hele den arbejdende befolknings interesser, således at de modsætninger, der givetvis findes, og som vi ustandselig hører om, én gang for alle må blive ophævet til fordel for en mere rimelig og retfærdig ordning, en støtteform, der ikke går ud fra den skattepligtige forældreindtægt med alle de urimeligheder, det giver, men ud fra en opfattelse af, at det er et hæderligt arbejde at uddanne sig i dette samfund til gavn for de kommende år.

Poulsgaard (FP):

Jeg vil da gerne erklære mig enig med hr. Freddy Madsen i, at staten skulle have sparet de 1,9 mia kr. til arbejdsgiverne, men så begynder enigheden også at høre op. Hr. Freddy Madsen spiller lidt for galleriet i dag, tror jeg nok; han ser så smukt op på de unge mennesker, der sidder på tilhørerpladserne, og snakker om arbejderhjem og solidaritet og jeg ved ikke hvad — vi har hørt de fraser før. Hr. Freddy Madsen burde vide, at selv med den uddannelsesstøttelov, vi har i dag, er det immervæk kun 10 pct., der kommer fra de såkaldte arbejderhjem. Nej, vi skal ind på en helt, helt anden uddannelsespolitik. Vi skal ind på, at der skal aflægges eksamen, for hvad er grunden til, at der er den uvilje mod de studerende i dag? Jeg vil nødtigt lægge dem for had, men vi har indført de frie studier, som de ikke passer, hvilket er dokumenteret gang på gang. Men stadig væk er der kun 10 pct., der kommer fra arbejderhjem. Kunne vi blive enige om, at vi fik lavet det sådan, at alle, der havde evner i dette land, og så dem, som samfundet havde behov for, blev uddannet, så kan man stole på, at fremskridtspartiet gerne ville medvirke.

Hans Toft (KF):

Der er én ting, jeg kan erklære mig helt enig med både fru Kristine Heltberg og hr. Freddy Madsen i, og det er, at uddannelsesstøtten trænger til at blive lavet om, men vi er uægtelig uenige om den måde, den skal laves om på.

Jeg synes, vi ved valget den 4. december 1973 fik et andet flertal, som også bør give sig udslag i, at vi fik en anden uddannelsesfinansiering. Jeg ved, at regeringen engang har fremlagt et forslag, som betød store besparelser, og som betød det første skridt på vejen til at lægge uddannelsesstøtten om, så det i højere grad blev en låneordning fremfor en stipendieordning. Vi så under finanslovbehandlingen, at disse forslag blev stemt ned af venstre regeringen selv. Men jeg vil gerne spørge undervisningsministeren, ikke mindst på baggrund af det nye eksempel, der er fremkommet på forsiden af Jyllands-Posten i dag om det tiltagende misbrug og anvendelse af midler fra Statens Uddannelsesstøtte til formål, som i hvert fald ikke var tilsigtet, hvornår regeringen

[Hans Tøft.]

har til hensigt ikke alene at fremsætte forslag om en gennemgribende reform af uddannelsesfinansieringen, men også at vedtage eller i hvert fald være med til at vedtage ændrede regler, så det i højere grad bliver en låneordning. Jeg skal minde undervisningsministeren om, at det konservative folkeparti har gjort sin stilling klar. Vi hører gerne ministerens kommentar til vort forslag.

Ingolf Knudsen (CD):

Det er såmænd blot en nødvendig oplysning til hr. Freddy Madsen. Det er to dage siden, det var den 1. maj, og dette er ikke Fælledparken.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg vil gerne spørge hr. Poulsgaard: ved hr. Poulsgaard, hvor stort et slid det er at studere i dag? Ved hr. Poulsgaard, hvor mange af de uddannelsessøgende der netop er til meget anstrengende og krævende eksaminer i disse dage? Ved hr. Poulsgaard, hvor enormt et arbejde der lægges i studiet, og ved hr. Poulsgaard, hvorfor mange af de unge mennesker er så længe om deres uddannelse? Så vidt jeg ved, hænger det sammen med netop den utilfredsstillende støtte til deres uddannelse, der bevirker, at de må tage arbejde samtidig. Men hvis hr. Poulsgaard har en anden forklaring, vil jeg gerne høre den. Jeg kender fra mit arbejde uden for denne sal egentlig kun til meget flittige og meget samvittighedsfulde studenter.

Poulsgaard (FP):

Jeg kender ikke til det alt sammen, det vil jeg gerne indrømme, men jeg ved i hvert fald, at hvis man skal tro aviserne, så er der visse universiteter, hvor man nu skal have jurister med, hvis man ikke er marxist, for ellers kan man simpelt hen ikke få embedseksamen. Jeg ved også, at de studerende har tid til at blande sig i alt muligt, demonstrere og alt muligt; det kniber lidt for os andre. Jeg tror ikke, det er dem, der er mest at ynke i dette samfund. Men jeg vil gerne være med til at byde de studerende, der vil passe deres arbejde, betingelser, sådan at de virkelig kan gøre det. Men så må samfundet

også til gengæld kræve af disse herrer, at de aflægger en prøve, vi kan være tjent med.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil godt sige til hr. Poulsgaard, at netop den omstændighed, at der er så få studerende fra arbejderhjem — det er endda kun 5 pct. fra de højere læreanstalter, der kommer fra den gruppe, som omfatter cirka halvdelen af befolkningen — er en af de ting, der tilskynder til, at vi skal forbedre studiestøtten. Jeg ved da udmærket, at der kan være andre faktorer, der spiller ind i den sag, men en nødvendig forudsætning er i hvert fald, at økonomien er i orden. Hr. Poulsgaard siger, at studierne skal være effektive, og man skal ikke gå dér og daske; det bliver også antydnet, at man bare går og demonstrerer og sådan noget. Det er mærkværdigt, at vi faktisk i dette land uddanner i tusindvis af dygtige og effektive akademikere, hvis tilstandene var sådan på vores læreanstalter, som hr. Poulsgaard antyder. Der skabes nogle myter om, hvordan forholdene er, og det afslører et rystende ukendskab til, hvordan studiestøtten faktisk fungerer. Man får jo ikke studiestøtten løbende, medmindre man tager de nødvendige prøver undervejs. Der er skam fra samfundets side også dér taget al muligt forbehold over for, at — som det ofte hedder — „disse studenter skal gå og daske på samfundets bekostning“.

Jeg vil godt til slut sige til hr. Ingolf Knudsen, at jeg ved da udmærket, at det ikke er 1. maj, og jeg ved da også udmærket, at det ikke er Fælledparken — alene på grund af forskellen i antallet af tilstedeværende. Det afgørende for os er, at parlamentarismen efterhånden havde udviklet sig sådan — i hvert fald før den 4. december 1973 — at der var en tilbøjelighed til at tro, at politik i dette land kun kunne føres i dette hus, og at det hovedsagelig var i korridorerne i dette hus, man kunne aftale tingene. Vi har erklæret allerede før vi kom ind, at det var vi ikke tilhængere af, idet der måtte foregå en skabende vekselvirkning mellem folket ude omkring og så parlamentet herinde. Derfor har vi sagt fra starten af, at vi agtede at føre arbejdspladsernes og læreanstaltens synspunkter frem herinde, og det agter vi også at gøre i fremtiden, selv

[Freddy Madsen.]

om det skulle genere nogle af de herrer og damer.

Bay (FP):

Denne diskussion om de uddannelsessøgende får mig til at tænke på en episode helt tilbage i 1965, hvor bryggeriarbejderne, som både fru Kristine Heltberg og hr. Freddy Madsen gerne vil være solidariske med, fik 15 øre mere i timen, da de havde strejket 3 måneder — 15 øre mere i timen, de kunne have fået uden strejke. Men i samme måned blev der bevilget 17 kroner mere i timen til adjunkterne ved de højere læreanstalter. Jeg savnede både fru Kristine Heltbergs og hr. Freddy Madsens protester imod en sådan hån mod dem, der står som forudsætning for, at nogen overhovedet kan blive uddannet i dette land, at nogen overhovedet kan få 50 øre for noget som helst.

Formanden:

Selv om der er ret vide rammer ved anden behandling af dette forslag, henstiller jeg alligevel, at man holder sig omkring forslaget i behandlingen her.

Kristine Heltberg (SF):

Med formandens tilladelse vil jeg blot sige, at vores solidaritet med de arbejdere, der med møje og besvær tilkæmper sig småbeløb i timen, den er der vist ingen der har følt mangel på. Fra vores side har vi da givet udtryk for den så klart, som det kan gøres.

Hr. Poulsgaards udtalelser om at være med til en uddannelsesstøtte til dem, der ønsker at være uddannelsessøgende fra de vide samfundslag, tager jeg som et tilsagn og glæder mig til, at vi åbenbart kan være enige på dette punkt, for det helt centrale i sagen er nemlig at ændre vilkårene, sådan at det bliver muligt for ethvert menneske, der ønsker det og har forudsætningerne for det, at studere i landet. Det vil være til fordel såvel for landet som helhed som for den udligning, vi så tit taler om.

Knud Jespersen (DKP):

I anledning af hr. Bays bemærkninger har jeg lyst til at sige, at jeg synes, det er upassende; at vores forslag nu drages ind i spørgsmålet om 15 øre eller 17 kroner mere i timen. Vort forslag er et beskedent forslag på at yde en rimelig og en retfærdig handling over for de unge under uddannelse — slet ikke rimelig og ikke retfærdig nok efter vor opfattelse — på baggrund af, at det simpelt hen er nødvendigt, hvis vi vil have et demokratisk uddannelsessystem i Danmark, at man da yder også til de grupper, sådan at det ikke fortsat kun bliver 10 pct. fra arbejderhjemmene, der studerer på de højere læreanstalter, men at skaren af uddannelsessøgende bliver endnu mere bredt sammensat på trods af sociale skel.

Jeg er meget forbavset over, at et parti, der kalder sig fremskridtspartiet, og hvis leder jo kender de højere uddannelser, kan tage en sådan stilling, som hr. Poulsgaard her har taget fra talerstolen imod vores forslag. Jeg finder det i høj grad betænkeligt, fordi det, vi ville, var at investere i den ungdom, der skal bygge fremtidens Danmark, den ungdom, som vi har brug for. Hvis man ikke vil være med til det, ja, så har vi en skummel mistanke om, at det er, fordi man heller ikke vil være med til at bygge et bedre Danmark.

Poulsgaard (FP):

Vi vil bygge et bedre Danmark, men det bedre Danmark skal bestå af produktive folk. De studerende kan også være produktive, men vi har lidt for mange, der laver uproduktivt arbejde. Det er meget interessant at høre hr. Freddy Madsen udtale, at han i dag står som repræsentant for 95 pct. af det kapitalistiske Danmarks ungdom.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Vi har været vidt omkring, og jeg sad og tænkte, at det var ved at udvikle sig til noget i retning af et gammelkendt vælgermøde.

Hr. Hans Toft spurgte, hvad jeg sagde til

[Undervisningsministeren.]

de ting, der havde været fremme i pressen, bl. a. i Jyllands-Posten i dag, om det misbrug, der finder sted. Det er jo noget af det, vi med jævne mellemrum hører, at der er visse steder, hvor man mener der finder misbrug sted. Jeg har ikke sagt, at det er noget, der finder sted overalt, men det er noget af det, der bevirker, at vi mener, det er meget nødvendigt, at vi virkelig gør os umage for at finde frem til en retfærdig måde at fordele støtten på til de uddannelsessøgende. Derfor må der gøres et stort og grundigt arbejde nu.

Hr. Hans Toft spørger videre: hvornår kan der ske en ændring? Det ligger jo sådan, at i det støtteår, der begynder efter sommerferien, kan der ikke ske nogen ændringer. Summen på finansloven er vedtaget, og det kan først blive i næstkommende finansår, der kan ske ændringer. Men derfor er det også meget vigtigt, at vi udnytter de måneder, vi har til at arbejde med disse ting, så vi virkelig får problemet gennemarbejdet og gennemtænkt, så vi virkelig får sikkerhed for, at de misbrug, man taler om der finder sted visse steder, ikke kan finde sted, når vi har foretaget en ændring.

Jeg beklager sådan set, at debatten i dag har udviklet sig til at dreje sig om, hvordan de studerende arbejder eller ikke arbejder, hvordan de studerer eller ikke studerer. Den stillingtagen, venstre og regeringen har taget til det forslag, vi har behandlet her, har ikke noget som helst at gøre med, hvordan vi mener der arbejdes, eller hvordan vi mener der studeres. Dette være også sagt til hr. Poulsgaard, for jeg synes, vi var kommet meget langt ud.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslaget til folketingsbeslutning

forkastedes med 82 stemmer mod 16; 40 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om afgivelse af betænkning over forslag til lov om ophævelse af lov

om en særlig afgift ved overdragelse af fast ejendom [af Gudme m. fl.].

(Første behandling af forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXII) findes i tiden den sp. 3137, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 271).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sættes først til forhandling.

Risgaard Knudsen (S):

Jeg skal anbefale, at man stemmer imod det ændringsforslag, som er stillet af et mindretal i udvalget.

Glistrup (FP):

Jeg kan anbefale, at man stemmer for det stillede ændringsforslag, idet det ikke vil have nogen mening overhovedet at stemme om hovedforslaget, hvis det skal gå ud på, at skatte- og afgiftsudvalget skal pålægges at foretage sig noget før den 15. marts — ikke år 2317, men år 1974. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre. Vi kan ikke med fornuft forhandle hovedforslaget, uden at vi først har stemt ja til ændringsforslaget. Derfor anbefaler jeg, at man stemmer for det.

Enggaard (V):

Om det stillede ændringsforslag ønsker jeg at give udtryk for, at venstre agter at stemme imod det.

Gudme (RV):

Jeg kan anbefale, at man stemmer for ændringsforslaget. Det oprindelige forslag lød på 15. marts, og det var en naturlig dato i forhold til det tidspunkt, hvor forslaget blev fremsat og førstebehandlet. Nu er tiden gået med udvalgsarbejde, i dag har vi den 3. maj, og derfor må det ændringsforslag, der siger, at 15. marts skal rettes til 15. maj, være en naturlig konsekvens. Derfor anbefaler vi at stemme for det.

Juul-Madsen (KF):

Det konservative folkeparti må også an-